

Datum: Rijeka, 17. srpnja 2024.

Kolegij: Medicinska sociologija

Voditelj: doc. dr. sc. Franjo Mijatović

e-mail voditelja: franjo.mijatovic@uniri.hr

Izvoditelji: doc. dr. sc. Franjo Mijatović (franjo.mijatovic@medri.uniri.hr)

dr. sc. Gordana Šimunković, prof. soc. ped. (gordana.simunkovic@medri.uniri.hr)

dr. sc. Ivana Tutić Grokša, mag. act. soc. (ivanatg@medri.uniri.hr)

Ana Depope, mag. soc. (ana.depope@medri.uniri.hr)

Katedra: Katedra za javno zdravstvo

Studij: Prijediplomski stručni studiji - Radiološka tehnologija redovni

Godina studija: 1

Akadska godina: 2024./2025.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij Medicinska sociologija je obvezni kolegij na prvoj godini Stručnog prijediplomskog studija

Radiološke tehnologije i sastoji se od 10 sati predavanja i 20 sati seminara, te nosi 1 ECTS-a.

Kolegij se izvodi na Katedri za javno zdravstvo Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, u prostorijama Fakulteta zdravstvenih studija (oznaka Z).

Sadržaj kolegija je slijedeći:

TEME PREDAVANJA:

1. Uvod u kolegij
2. Teorijski pristupi u sociologiji
3. Temeljni sociološki pojmovi I
4. Temeljni sociološki pojmovi II
5. Sociologija i profesionalizacija zdravstvenih profesija - radiološki tehničari
6. Modeli zdravlja
7. Društveni čimbenici zdravlja i bolesti
8. Nejednakosti u zdravlju i zdravstvu
9. Posebne sociologije unutar m. sociologije: sociologija tijela
10. Tehnologizacija medicine

TEME SEMINARA:

1. Kako napisati seminarski rad i izložiti seminarsku prezentaciju?
2. Socijalne odrednice zdravlja i bolesti
3. Socijalni kapital i zdravlje
4. Socijalno isključene skupine i zdravlje
5. Etiketiranje i stigmatizacija u zdravstvu
6. Ovisnosti i zdravlje
7. Javne politike i zdravlje: socijalna i zdravstvena politika
8. Odnos zdravstveni radnik-pacijent i participacija djece
9. Nasilje i zdravlje

Izvođenje nastave:

Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara. Izvršavanjem svih nastavnih aktivnosti te pristupanjem završnom ispitu student stječe 1 ECTS bod.

Predavanja (10 P) – klasična (ex-katedra) predavanja s mogućnošću uključivanja studenata; prikupljanje teorijskih znanja i informacija na temelju primjera, kratki video isječci

Seminari (20 S) - interaktivna nastava temeljena na primjerima kroz upotrebu metode razgovora; gledanje dokumentarnih filmova na temu seminara; izlaganje seminarskih prezentacija.

Popis obvezne ispitne literature:

Prezentacije s predavanja

Popis dopunske literature:

1. Haralambos, M., Holborn, M. (2002). *Sociologija – teme i perspektive*. Zagreb: Golden marketing - tehnička knjiga.
2. Illich, I. (2012). *Medicinska nemeza*. Zagreb: Litteris.
3. McGann, P. J., Hutson, D., Katz, B. (ur.)(2011). *Sociology of Diagnosis*. Rothman.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

1. Uvod u kolegij (društvo, evolucija društvenosti nastanak i razvoj sociologije, posebne sociologije – m. sociologija)
2. Teorijski pristupi u sociologiji i njihovi predstavnici, metodološki pristupi, metode istraživanja, medicinska sociologija vs. socijalna medicina
3. Temeljni sociološki pojmovi (sociološka imaginacija, društvena struktura i djelovanje, socijalna stratifikacija)
4. Temeljni sociološki pojmovi (institucije, kultura, socijalizacija, obitelj, devijantnost, rad)
5. Sociologija i profesionalizacija zdravstvenih profesija - radiološki tehničari (razvoj profesije, odnosi s drugim profesijama, rizici i odgovornosti)
6. Biomedicinski model zdravlja, socijalna konstrukcija zdravlja i bolesti, zdravlje po sebi/zasebe?, socijalni kontekst zdravstva
7. Društveni čimbenici zdravlja i bolesti (spol/rod, rasa, klasa, obrazovanje, okoliš, nejednakosti, socijalne veze)

8. Nejednakosti u zdravlju i zdravstvu (pravo na zdravlje vs. pravo na zdravstvenu zaštitu)
9. Posebne sociologije unutar m. sociologije (sociologija tijela)
10. Tehnologizacija medicine (tehnika i medicina, utjecaj na zdravlje, slika u medicini)

Ciljevi i očekivani ishodi predmeta

1. DEFINIRATI temeljne sociološke pojmove; sociološke teorije i glavne predstavnike; elemente društva i društvenih pod-sistema; sadržaj i podjelu medicinske sociologije i zasebnih grana razvoja; prava pacijenata;
2. OPISATI sociološke metode proučavanja društva; ulogu kulture i institucija u društvu; društvene čimbenike zdravlja i bolesti; socijalnu organizaciju medicinske profesije; socijalnu distribuciju bolesti;
3. RAZLIKOVATI metodologiju društvenih i prirodnih (biomedicinskih znanosti); zdravstveno ponašanje u zdravlju i bolesti;
4. OBJASNITI vezu medicine i drugih društvenih sustava; organizaciju medicine kao društvenog sistema; povezanost društvenih trendova (razvoj znanosti) i utjecaja na okoliš
5. ANALIZIRATI društvene sisteme povezane s područjem zdravlja i bolesti; modele zdravlja i bolesti; društvena shvaćanja zdravstvenog ponašanja; odnose moći u medicini te položaj medicine u društvu i javnosti, te odnose službene i alternativne medicine.

Popis seminara s pojašnjenjem:

1. Kako napisati seminarski rad i izložiti seminarsku prezentaciju?

Ciljevi i očekivani ishod: napisati kvalitetan pregledni ili istraživački seminarski rad, pronaći i koristiti relevantnu seminarsku literaturu, pripremiti kvalitetnu prezentaciju

2. Socijalne odrednice zdravlja i bolesti

Ciljevi i očekivani ishod: objasniti vezu socijalnih nejednakosti i zdravlja, definirati socijalne odrednice zdravlja, analizirati društvene uzroke i posljedice pojedinih bolesti

3. Socijalni kapital i zdravlje

Ciljevi i očekivani ishod: objasniti značenje pojma socijalni kapital i njegovu pozitivnu ulogu u zdravlju

4. Socijalno isključene skupine

Ciljevi i očekivani ishod: razlikovati stereotipe, predrasude i diskriminaciju, objasniti pojam socijalne isključenosti, promicati prava pacijenata s naglaskom na socijalno isključene skupine

5. Etiketiranje i stigmatizacija u zdravstvu

Ciljevi i očekivani ishod: definirati etiketiranje i stigmatizaciju, objasniti utjecaj etiketiranja i stigmatizacije pacijenata na zdravlje pacijenata, analizirati društvene uzroke i posljedice etiketiranja i stigmatizacije, razlikovati vrste stigme, promicati antistigmatizacijske kampanje

6. Ovisnosti i zdravlje

Ciljevi i očekivani ishod: analizirati različite vrste ovisnosti, objasniti društvene uzroke i posljedice ovisnosti, objasniti vezu ovisnosti i zdravlja, promicati zdrave životne stilove

7. Javne politike i zdravlje: socijalna i zdravstvena politika

Ciljevi i očekivani ishod: definirati zakonodavni i institucionalni okvir određene zdravstvene i socijalne problematike, promicati javni interes u zakonodavnom zagovaranju

8. Odnos zdravstveni radnik-pacijent i participacija djece

Ciljevi i očekivani ishod: analizirati odnos zdravstveni radnik-pacijent, definirati što je loša vijest za pacijenta, planirati priopćavanje loših vijesti pacijentima; promicati prava djece u zdravstvu, razlikovati participativna prava djece i postupke njihova uvažavanja

9. Nasilje i zdravlje

Ciljevi i očekivani ishod: definirati što je nasilje i razlikovati vrste nasilja, objasniti vezu nasilja i zdravlja, objasniti društvene uzroke i posljedice nasilja, promicati nenasilno rješavanje problema, internalizirati obvezu prijave sumnje na nasilje

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Kolegij Medicinska sociologija izvodi se bez vježbi.

Obveze studenata:

Ocjenjuju se sljedeće aktivnosti:

- aktivnost na nastavi
- pisani seminarski rad
- međuispit (usmena prezentacija i diskusija u odabranoj temi)
- završni ispit

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Nastava (najviše do 50 bodova)

Tijekom nastave, kroz oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja studenata, moguće je ostvariti najviše 50 bodova. Studenti koji su tijekom nastave ostvarili od 0 do 24,99% ocjenskih bodova od ocjenskih 50 bodova koje je bilo moguće steći tijekom nastave, ne mogu izaći na završni ispit i moraju ponovno upisati predmet. Studenti koji su tijekom nastave ostvarili minimalno 25 ocjenskih bodova, mogu pristupiti završnom ispitu.

Kontinuirano praćenje nastave

Student može izostati s 30% nastave zbog zdravstvenih razloga što opravdava liječničkom ispričnicom. Nazočnost na predavanjima i seminarima je obavezna. Ukupan broj sati je 30, dakle dopušteni broj izostanaka je 10 sati. Na nastavi je obavezno biti 20 sati kao uvjet za izlazak na ispit (od toga minimalno 7 predavanja i 13 seminara).

a) Praćenje i vrednovanje ishoda učenja kroz rasprave i pripremu na nastavne jedinice (do 10 bodova)

Tijekom predavanja i seminarske nastave, razviti će se diskusije i rad u manjim grupama prilikom kojih će se pratiti ostvarenje ishoda učenja postavljenih u okviru kolegija. Po jednom satu nastave, studenti/ica može ostvariti do 1 bod ako se uoči da je usvojen pojedini ishod. Za studente/ice koji su skloniji više pisanom izražavanju nego usmenom sudjelovanju u raspravama, otvoriti će se mogućnost pisanog kritičkog osvrta na dokumentarni film ili edukativni materijal korišten tijekom nastave. Kritički osvrt kreira se prema posebno danim smjernicama i razrađenim sustavom bodovanja. Jedan kritički osvrt može donijeti najviše 5 bodova.

b) Pisani seminarski rad (do 25 bodova)

Od studenata se očekuje izvršavanje seminarskog zadatka: pisani seminarski rad (do 25 bodova)

KRITERIJI ZA VREDNOVANJE PISANOG SEMINARSKOG RADA SU SLJEDEĆI:

1. SEMINARSKI ZADATAK: PISANI SEMINARSKI RAD

AKTIVNOST STUDENTA	OBRAZLOŽENJE	BROJ BODOVA
Uvažavanje dogovorenih rokova	Predaja seminarskog rada do roka (R) naznačenog za predaju	2
Forma	Prisutnost svakog elementa seminarskog rada: - (N) naslovna stranica = 0,5 bod - (S) sadržaj = 0,5 bod - (U) uvod = 0,5 bod - (Z) zaključak = 0,5 bod - (PL) popis literature = 0,5 bod	2,5
Razrada rada	- (NS) normativ stranice = 0,5 bod - (GB) grafičko i brojčano oblikovanje = 0,5 bod - (INT) interpunkcijski znakovi = 0,5 bod - (OPS) opseg rada od 6 do 9 stranica (bez naslovne stranice, sadržaja, popisa literature i slika) = 0,5 bod - (GRA) poštivanje gramatičkih pravila = 1 boda - (TEMA) obrada teme = 10 bodova - (CITAT) poštivanje pravila citiranja = 2 boda	15
Literatura	Znanstveni i stručni izvori (članci i knjige) - 1 izvor = 0,5 bod Internetski izvori - 3 izvora = 0,5 bod	2,5
Zaključak	Kvaliteta zaključka od 1 do 3 (sinteza najvažnijih nalaza u radu, implikacije za praksu i/ili buduća istraživanja)	3
UKUPNO:		25

Seminarski radovi su podložni provjeri autentičnosti u programima Turnitin i programima za detekciju korištenja umjetne inteligencije.

c) Međuispit - usmena prezentacija i diskusija u odabranoj temi (do 15 bodova)

Od studenata se očekuje: usmeno izlaganje prezentacije i diskusija (do 15 bodova) u odabranoj temi. Odabrana tema istovjetna je temi odabranoj za pisani seminarski rad. Tijekom usmenog izlaganja kod sadržaja, zaključka i rasprave osobito se boduje ostvarenje postavljenih ishoda učenja i razumijevanje što medicinska sociologija je, te razumijevanje njenih osnovnih koncepata.

2. USMENO IZLAGANJE I DISKUSIJA

AKTIVNOST	OBRAZLOŽENJE	BROJ BODOVA
UVAŽAVANJE DOGOVORENIH ROKOVA (R)	Izlaganje prezentacije prema predviđenom rasporedu izlaganja / u dodijeljenom terminu	1
VRIJEME (V)	Student treba izložiti prezentaciju u trajanju od 10 min (ne kraće od 09 i ne dulje od 11 min)	0,5
FORMA/NAČIN IZVEDBE (F)	Vrednuje se: - Unaprijed izlaganje dijelova rada (sadržaj prezentacije na slide-u) = 0,5 boda - Jasnoća izlaganja i način izvedbe (glas, neverbalna izvedba) = 0,5 boda - Izvedba bez čitanja sa papira = 0,5 bod	1,5
SADRŽAJ (S)	Vrednuje se razumijevanje teme u okviru medicinske sociologije te postizanje ishoda učenja postavljenih kolegijem: - Uvod u temu = 1 bod - Cilj/svrha = 1 bod - Glavne ideje i točnost = 5 boda	7
ZAKLJUČAK (Z)	Vrednuje se razumijevanje teme u okviru medicinske sociologije te postizanje ishoda učenja postavljenih kolegijem: - Sinteza najvažnijih nalaza drugim riječima	2
LITERATURA (L)	Vrednuje se: - Stavljanje popisa korištene literature na zadnjem slide-u = 0,5 bod - Točno i dosljedno navođenje izvora = 0,5 bod	1
RASPRAVA (R)	Vrednuje se razumijevanje teme u okviru medicinske sociologije te postizanje ishoda učenja postavljenih kolegijem: - Odgovor na pitanja = 1 boda - Poticaj na raspravu = 1 bod	2
UKUPNO:		15

d) Završni ispit

Završni test studentima nosi maksimalno 50% ocjene, tj. bodova. Na testu nema negativnih bodova. Uvjet za prolazak je 50% ispravno riješenog testa. Sva pitanja iz testa bit će iz održane nastave i dostupnih materijala. Test je koncipiran na način kratkih pitanja s mogućnošću odabira točnog odgovora, bez odabira odgovora (upisivanje odgovora), te s maksimalno tri pitanja esejskog tipa (npr. Objasnite ...!) (spomenuta pitanja ujedno nose po 3 boda).

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Trenutno ne postoji kapaciteti.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Pohađanje nastave

Prisutnost na nastavi utvrđuje se prozivkom na početku sata. Mobitele i druge slične uređaje nije dozvoljeno koristiti tijekom nastave, a posebno tijekom polaganja ispita. Eventualna utvrđenost prikrivanja nečijeg izostanka ili pogrešno predstavljanje i druga slična kršenja uobičajenih normi ponašanja, bit će sankcionirana. Osim u vrijeme konzultacija i po dogovoru, nastavnici su dostupni putem elektroničke pošte. Svaka komunikacija putem maila nužno mora biti potpisana, na nepotpisanu poštu nismo dužni odgovarati.

Kašnjenje i/ili neizvršavanje zadataka

Sve eventualne sankcije u smislu kašnjenja, neispunjavanja obaveza i sličnog, detaljnije su pojašnjene u opisu konkretnih aktivnosti.

Akademski čestitost

Od studenata, ali i nastavnika se očekuje međusobno poštivanje, pristojnost, izvršavanje dužnosti i odgovorno međusobno ponašanje, ali i jednako ponašanje prema obavezama. I nastavnici i studenti svojim ponašanjem trebaju služiti kao primjer. U radu je dakako moguće učiniti propuste, no važno je znati da je riječ o propustu (a ne pogrešnoj namjeri!) na koju je potrebno ukazati. Svaki oblik prisile ili diskriminacije smatra se težim kršenjem normi. Dokument koji studentima i nastavnicima stoji na raspolaganju je Etički kodeks Sveučilišta u Rijeci.

Kontaktiranje s nastavnicima

Vjerojatno najsigurniji oblik komunikacije je putem službene elektronske pošte. Za opće upite u vezi kolegija odgovoran je voditelj kolegija. Ukoliko je riječ o konkretnim upitima oko pojedinih seminarskih zadataka, studenti mogu direktno kontaktirati asistentice dr.sc. Gordanu Šimunković (gordana.simunkovic@medri.uniri.hr), dr.sc. Ivanu Tutić Grokša (ivanatg@medri.uniri.hr) ili Anu Depope (ana.depope@medri.uniri.hr). Voditelj kolegija i asistentica će potvrditi zaprimanje poruke i odgovoriti na svaki upit studenata. Ukoliko student/ica ne dobije odgovor, molimo da se ne ustručavate i da ponovno kontaktirate (za slučaj neuspjelog slanja pošte). U skladu s Uredbom o zaštiti osobnih podataka, izvoditelji kolegija dužni su odgovoriti isključivo na mailove upućene sa službene adrese (xxx@uniri.hr).

Informiranje o predmetu

Sve informacije u vezi kolegija studentima/cama će bit dostupne tijekom/do kraja nastave, te objavljene na webu Katedre. Eventualno nepoznavanje obaveza isključiva je odgovornost studenta/ice. Kašnjenja u smislu ispunjavanja obaveza su prihvatljiva, no u pravilu nose gubitak određenih bodova (ukoliko nije drugačije regulirano).

Očekivane opće kompetencije studenata/ica pri upisu predmeta

Za upis kolegija nisu potrebne specifične kompetencije, premda se očekuje da studenti/ce imaju temeljno predznanje i vještine pretraživanja interneta i korištenja računala, te da se služe engleskim jezikom (temeljno razumijevanje).

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2024./2025. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Nastavnik/ca
25.02.2025.	10,15 – 12,00 P1-P2 Z2		Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
27.02.2025.		10,15-12,00 S1-S2 Z2	Ana Depope, mag. soc., 2 sata
04.03.2025.	10,15 – 12,00 P3-P4 Z6		Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
06.03.2025.		11,15 – 12,00 S3-S4 Z1	Ana Depope, mag. soc., 2 sata
11.03.2025.	10,15 – 12,00 P5-P6 Z7		Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
13.03.2025.		12,15-15,00 S5-S7 Z7	Ivana Tutić Grokša, mag. act. soc. – 3 sata
18.03.2025.	10,15 – 12,00 P7-P8 Z3		Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
20.03.2025.		13,15-16,00 S8-S10 Z3	Dr. sc. Gordana Šimunković, prof. soc. ped., 3 sata
25.03.2025.	10,15 – 12,00 P9-P10 Z6		Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
28.03.2025.		11,15 – 14,00 S11-S13 Z5	Dr. sc. Gordana Šimunković, prof. soc. ped., 3 sata
01.04.2025.		10,15 – 12,00 S14-S15 Z1	Ivana Tutić Grokša, mag. act. soc., 2 sata
03.04.2025.		11,15 – 14,00 S16-S18 Z1	Ana Depope, mag. soc., 3 sata
08.04.2025.		10,15 – 12,00 S19-S20 Z2	Ivana Tutić Grokša, mag. act. soc., 2 sata

Popis predavanja, seminara i vježbi:

	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
P1	Uvod u kolegij (društvo, evolucija društvenosti nastanak i razvoj sociologije, posebne sociologije – m. sociologija)	1	Z2
P2	Teorijski pristupi u sociologiji i njihovi predstavnici, metodološki pristupi, metode istraživanja, medicinska sociologija vs. socijalna medicina	1	Z2
P3	Temeljni sociološki pojmovi I (sociološka imaginacija, društvena struktura i djelovanje, socijalna stratifikacija)	1	Z6
P4	Temeljni sociološki pojmovi II (institucije, kultura, socijalizacija, obitelj, devijantnost, rad...)	1	Z6
P5	Sociologija i profesionalizacija zdravstvenih profesija - radiološki tehničari	1	Z7
P6	Biomedicinski model zdravlja, socijalna konstrukcija zdravlja i bolesti, zdravlje po sebi/za sebe?, socijalni kontekst zdravstva	1	Z7
P7	Nejednakosti u zdravlju i zdravstvu (pravo na zdravlje vs. pravo na zdravstvenu zaštitu)	1	Z3
P8	Društveni čimbenici zdravlja i bolesti: spol/rod, rasa, klasa, obrazovanje, okoliš, nejednakosti, socijalne veze	1	Z3
P9	Posebne sociologije unutar m. sociologije	1	Z6
P10	Tehnologizacija medicine	1	Z6
	Ukupan broj sati predavanja	10	

	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1-S2	Kako napisati seminarski rad i izložiti seminarsku prezentaciju?	2	Z2
S3	Socijalne odrednice zdravlja i bolesti	1	Z1
S4	Socijalni kapital i zdravlje	1	Z1
S5	Socijalno isključene skupine	1	Z7
S6	Etiketiranje i stigmatizacija u zdravstvu	1	Z7
S7	Ovisnosti i zdravlje	1	Z7
S8	Javne politike i zdravlje: socijalna i zdravstvena politika	1	Z3
S9	Odnos zdravstveni radnik-pacijent i participacija djece	1	Z3
S10	Nasilje i zdravlje	1	Z3
S11-S13	Studentske prezentacije	3	Z5
S14-S18	Studentske prezentacije	5	Z1
S19-S20	Studentske prezentacije	2	Z2
	Ukupan broj sati seminara	20	

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	22.04.2025.
2.	13.05.2025.
3.	10.06.2025.
4.	09.09.2025.